

Ébredés

II. évfolyam 2. szám • A DUNAKANYARI EVANGÉLIKUSOK LAPJA • 2009. június

In nomine Dei

EGY LELKÉSZ VALLOMÁSA

Azok a nyíregyházi vasárnapi reggelek! Mindig időben ott voltunk. Az ismerősöknek biccentettem – azt hiszem, ezt édesapámtól örököltem –, a még ismerősebbekre pedig mosolyogtam. Örültem: a templomban találkozni annyira más. Még el sem kezdődött a prelúdium, én már a főének utolsó versszakát vártam, hogy a lelkész végre elinduljon a szószék felé. Mindjárt a lényegnél vagyunk! A liturgia kiszámítható hangsúlyai és szavai végre véget érjenek, és kezdődjön a magyarázat, történet, vallomás, a héten történt lelkigondozói beszélgetés személytől elvonatkoztatott részlete, egy könyv felidézése, egy verssor, egy lelkési életkép, a történet megelevenedése, és hogy mindez majd kapcsolódik Jézushoz, Istenhez. Mindegy milyen módon, csak ne maradjon profán. Azt már gyermekkoromban sem szenvedhettem. Minél hosszabbra nyúlt a profán rész, annál kisebbre zsugorodott szememben a lelkész, annál semmitmondóbb lett az egész istentisztelet – és fordítva. Nem az számított, hogy hányszor hangzik el Jézus neve, hanem a hogyan. Hallani valami személyeset, amit egy lelkész szavain, hitén, okos gondolatain, istenkapcsolatán keresztül üzen nekem – Isten. Egy gondolatot, ami épp nekem szól, hogy az a minden mással összetéveszthetetlen érzésem támadjon: a szívembe talált. Szerettem hallani Isten szó szerint idézett vagy elképzelhető szavait. Mindig is érdekelt, mit mond Isten.

Tizenöt évvel később. Bezárom a lelkési hivatal ajtaját. Szeretnék felkészülten belépni a gyülekezet otthonába. Az utolsó két percben egyre erősebb a mozgás a templom bejáratánál, sokan érkeznek az utolsó pillanatban. Inkább még egyszer benézek a templomba. Többekkel találkozok a tekintetünk. Már nem csak biccentek, mindenkinek örülök. Ő is itt van, de jó! A héten adtam neki egy imádságot, idéztem is belőle egy sort az igehirdetésben. Talán tudni fogja, melyik az ő bekezdése. A két felolvasót is meglátom, intek nekik, hogy a harangszó alatt hármásban lehessünk. Visszalepek és a Luther-kabátom felé nyúlok. A harangok megszólalnak. Imádkozunk, bevonulunk, letérdelek. Isten és a gyülekezet között érzem magam. Szentlélekért imádkozom, magamért is és akik a hátam

mögött vannak, azokért is, hol a Lélektől duzzadva, hol a Lélek erejéért könyörögve; végül leülök és végignézek a jelenlevőkön. Csak néhányukról tudom, hogy mi foglalkoztatja őket. Türelmetlenül várom a főének utolsó versszakát, mint gyermekkoromban. Az utolsó előtti versszak utolsó soránál felnézek, hogy ki követi mozdulataimat. Mindig vannak néhányan. Talán imádkoznak az igehirdetőért, talán megpróbálják magukat beleélni a lelkész érzéseibe. Titokzatos a pillanat. Felállok, hogy legyen időm felkészülni a megszólalásra. Átadom magam Istennek. Az igehirdetés szövege ugyan ott van előttem fehéren feketén, a szavak azonban önmagunkban csak szavak. A Lélek teszi azokat élővé és hatóvá. Nem én uralom a lelket, hanem Ő ural engem. Ebben a néhány pillanatban sokszor eszembe jut, hogy szeretem a gyülekezetet. Ez a visszatérő gondolat valahogy úgy jár át, mintha ettől kezdődően én is hallgatója lennék az igehirdetésnek. Ilyenkor válik élővé minden. A mozdulatok, a tekinteteink találkozása, a leírt mondatok kimondása, még az igehirdetés közbe iktatott csend is. Itt én már semmit sem akarok, mégis sokszor érzem, hogy az igyekezettől odaszorulok a szószékhez. Legszívesebben átlépnék rajta, hogy a templompadba ülők közé vigyem a szavakat. Mindig tudom, hogy mikor beszélek én és mikor szól belőlem a Lélek. Azt hiszem, ezt ők is tudják. Nem mindig beszélek én és nem mindig beszél belőlem a Lélek. Van, amikor sírhatnékom van, van, amikor szárnyalok. De már megtanultam, hogy nem ezen múlik. Az Istenre kapcsolódás, hangjának meghallása, az útmutatás és életvezetés megtapasztalása a Pünkösöd óta velünk lakó Szentlélek ajándéka. Ilyenkor olyan szívesen imádkozom Pál apostollal együtt:

„Szüntelenül hálát adunk az Istennek, hogy amikor hallgattatok az Istennek általunk hirdetett igéjét, nem emberi beszédként fogadtátok be, hanem Isten beszédéként, aminthogy valóban az, és annak ereje munkálkodik is bennetek, akik hisztek.” (1 Thessz 2,13)

Horváth-Hegyi Olivér

Csáth Géza: Zeneszerző portrék

BACH

A tudálékosan zseniális és zseniálisan tudálékos Emerson Shakespeare-ről és Goethéről írt tanulmányaiban Shakespeare-t a *költő*-nek, Goethét az *író*-nak nevezi. A zeneszerzők között mi Beethoven szeretnénk illeszteni a „költő” nevezettel – Bachot pedig „muzsikusnak” tisztelnénk.

Igen, Bach a *muzsikus*. A legnagyobb muzsikos az összes zeneszerzők között.

Egyedülálló, csodálatos jelenség a zeneirodalomban. Demokrata-géniusz ő, aki mindenkinek tele marokkal kínálja a kincseit s ezek a kincsek olyanok – hiszen éppen ezen fordul meg a művész demokrata volta –, amelyek mindenki számára mindenkor kincsek maradnak. Tolsztoj „Mi a művészet?” című könyvében alaposan nekírt a zeneszerzők dicsőségének. Azt írja, hogy Beethoven, Mozart, Chopin, Wagner és különösen a modernnek arisztokrata-zenét írnak, amely nem mindenkire szól, hanem csupán a (szellemi) felsőbb tízezerhez, amely nem az általános, nagy emberi eszmék kifejezésével foglalkozik, hanem bűnös testi ösztönöket, beteg, rafinált idegrendszerek titkon tenyésztő indulatait és érzéseit örökíti meg. Tolsztoj, aki nagy emberi intelligenciája mellett minden valószínűség szerint a közepesnél is jóval kevesebb zenei érzékkel volt megáldva – hibásan ítéli meg és ítéli el a felsorolt zeneszerzőket, de igaza van abban, hogy Bachot leginkább kiveszik közülük.

Bach zenéje nem egy rendellenes érzésvilágú, szokatlan lélekből fakad, hanem egy nemes, jó embert mutat meg nekünk, aki csak annyiban géniusz, hogy a normális emberi tulajdonságok benne fokozott mértékben vannak meg... Ilyen ember volt Bach. Szerelme egészséges szerelem volt, megházasodott. Nagyon szerethette a feleségét és zavartalan boldogságban élhetett, mert zenéjében a szerelem hangjait hiába keressük; viszont két házasságából húsz gyermeke született. A XVII. század utolsó évtizedeiben Németországban virágzott a zenei kultúra.

Minden kis városban jó városi zenekarok, zeneiskolák, nagy műértő közönség volt. Különösen az egyházi zene virágzott, az a muzsika, amely a nép legszélesebb rétegeinek könnyen volt hozzáférhető és mégis szórakozást nyújtott. De nemcsak szórakozást, hanem művészi táplálékot is. Általában nincsen egyházi és világi muzsika. A jó muzsika érdekel, mert e benne levő szellemi erők hatnak rám. A rossz muzsika nem érdekel, mert nincsenek benne szellemi erők, csak hangok. Bach muzsikája jó és a legnagyobb mértékben érdeklő. Hiányzik belőle a dallamoknak közönséges értelemben vett érdekessége. A Bach-melódiák nem másznak a fülünkbe. Ez a művészet fölül áll azon, hogy egyik vagy másik tekintetben túlsúlyt engedjen a művészi elemek egyikének vagy másikának. Melódia, ritmus,

harmónia – ezek az elemek. Bachnál egyenlően fontos mindenik.

A melódiai ötlet miatt ő el nem hanyagolja a ritmust. Sajátságos és páratlanul okos zene ez, amelyben az észnek hideg komponáló és építő munkája mellett a kedély szeretetreméltó őszinteségét, nagyságát egyaránt csodálhatjuk. Nézzük végig egy zongoradarabjának a kottáját. Két sorban ott látjuk, amit a jobb és a bal kéznek játszani kell. A bal kéz szólama itt nem hasonlítható a gitár vagy citera szerepéhez, amely a jobb kéz énekét mintegy kíséri, hanem a szólamok egészen egyenrangú tényező, amelyeknek sajátságos, matematikaian logikus mozgása, egymásba fonódása, eltávozása egy ritka, egy művészi elme játéka. Az egyik zenei alakulat (dallam) az egyik pillanatban fölszínre kerül, a másik pillanatban a mélybe süllyed és csak sejtjük, amint ott dörmög a mély basszushangokon, mialatt a fölszínre egy új alakulat került. A két szólam így egyensúlyozódik; közübük furakodik azután egy harmadik, amely az elsőnek az elváltozásából, vagy a kettőnek összekombinálásából keletkezett.

A dolog azonban meglehetősen száraz multság volna, ha ez a hangokba alakult építészet nem volna egyszerűen szép muzsika is. Mert az, szép muzsika. Nem éppen valami csillogó, fület izgató zene ez; érzéki szépségei nem sokfélék. A hang, mint matéria, Bachnál egy anyagú. Ahhoz a szobrászhoz lehet őt hasonlítani e tekintetben, aki például mindig csak márványt használ. A modern muzsikások úgy viszonylanak hozzá, mint ehhez a föntebbi szobrászhoz azok a szobrászok, akik fémmelel, kővel, festékkel, márvánnyal egyaránt dolgoznak, esetleg fölhasználják ugyanazon szobornál valamennyit.

Bachnak egy anyag is elég; ezzel dolgozik, kísérletezik fáradhatatlanul. Könyvtárra menő munkái közül különösen említendő a zongoramunkái. „A jól hangolt zongora” (48 zongoradarab) a zongorairodalom legnagyobb kincse. Hat hegedűszonátája éppen ilyen jelentőségű a hegedűirodalomban. Rengeteg a száma az egyházi szerzeményeinek. Fuvolára, zenekarra, vonószenekarra, zongorára és zenekarra, énekkarra egész sereg munkát írt; koncerteket, szonátákat, szviteket, vagyis apróbb dalszerű részekből álló, értelmileg és hangulatilag összefüggő sorozatokat. Orgonára írott prelúdióit és fúgáit saját kezűleg véste ércebe. Csodálatos alkotások ezek, amelyeknek mély tartalmát évekig bányászhatjuk anélkül, hogy mindig újat és újat ne találjunk bennük. Hetvenöt éves korában hagyta itt a világot Bach János Sebestyén, és immár majd százhatvan esztendeje, hogy meghalt. Nemzedékek tűntek és pusztultak azóta. A világ megidegesedett, elrontotta a gyomrát, kigyógyult, megöregedett és újjá készül születni, de Bach muzsikája ifjú, mintha ma írta volna. Ez az örökkévaló Muzsika. A Muzsika!

AZ ÉNEK ÉS A ZENE A HITÉLETBEN

„Énekeljétek az Úrnak!” – buzdít a zsoltáros, és valóban, Isten népe ősidők óta énekelve-zenélve áll az Úr elé, hogy kifejezze iránta az érzéseit, megünnepelje nagy tetteit. A róla szóló beszéd ugyanis túlhaladja az emberi nyelv korlátait. Ezért hívjuk segítségül a zenét. A zene az ünnep fényének emelője, az öröm kiáradása, a hála kifejezője, a dicsőítés méltó eszköze, az imádság nyomatékostója. Szent Ágoston megfogalmazásában: „aki énekel, kétszeresen imádkozik”.

A zene mélyebben gyökerezik lelkünkben, mint a beszéd, mondják, az emberiség történetében is megelőzte azt. Az ember zenei lény. Ezért lehet a zene egyetemes világnyelv. Kimondja a kimondhatatlant. A szavak előtti, szavak fölötti nyelven üzen. Ugyanakkor az ember közösségi lény is, aki kapcsolatokban növekszik. Az együtténeklés olyan örömforrás, amely közösséget hoz létre, közös hullámhosszra hangol. Az ének az „egy szív–egy lélek” közösségét formálja.

A legsodálatosabb az, hogy a zenei esemény folyton változik, történik, születik, vagyis: a zene él! Azért él, mert legbelsőbb titka a teremtő szeretet! Szeretet és éneklés összetartozik. Hiszen a szeretetben azt mondjuk ki: „Akarom, hogy légy, akarom, hogy létezz!”

Az „énekelni” szó egyike a Biblia gyakran használt szavainak. Az ének hol előzi a gonosz erőket, hol Isten jelenlétét jelzi, hol az Istenben gyökerező öröm kifejezője, hol az életet szimbolizálja. Ha a Biblia énekről beszél, az mindig őriz valamit a zene őseredeti természetéből.

Hogyan dalolt Mózes és Mirjam, amikor átkeltek a Vörös-tengeren? Teljes erőből, egész lényükkel. Oly túlradó érzéssel, ami beszéddel kifejezhetetlen. Az ének, a zene erre való. Lényünk egészét mozgósítja. Felszabadít, feloldja a belső görcsöket és korlátokat, amelyek elválasztják az embert saját, valódi lényétől, s így Istentől is.

„Örvendeztetek, igazak, az Úrban: / igaz emberekhez illik a dicséret!

Áldjátok az Urat lanttal, / Zengjétek neki dalt tízhúru hárfával!

Daloljatok Neki új éneket, / Ujjongó szóval, lelkesen, Neki zsoltárt zengjétek!”

S ez az éneklő, jellegzetesen keresztény lét csak felerősödik a mennyben. Ezt olvassuk a Jelenések könyvében: „Új éneket énekeltek Isten trónja előtt. Az éneket nem tudta megtanulni senki más, mint az a 144 ezer, akik meg vannak váltva a földről”.

Mire kaptuk Isten csodálatos adományát? Kodály így ír: „A zene lelki táplálék, és semmi mással nem pótolható. Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, melyekbe csak a zene világít be. Aki nem él vele, lelki vérszegénységben él. A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése.”

A különféle zenék különféle tartalmat hordoznak, különböző érzéseket fejeznek ki és ébresztenek a hallgatókban, s az ember jellemét különféleképpen alakítják. A zene épít vagy rombol, gyógyít vagy mérgezik. Mélyen és közvetlenül hat ránk, s a legmélyebb igazságokat élhetjük át általa. Mállasztja az ember belső tartását, vagy összeszedetté, rendezetté, érzékenyvé nemesíti őt. Tartalma beépül az egyén lelki alkatába. A rendezett, tiszta zene rendezetté tesz, a durva helyett az emberségeset hívja elő bennünk, és segít, hogy szívünk ne keményedjen meg. A zene páratlan nevelő tényező, mely mélyen alapozza meg a teljes személyiséget.

Luther Márton Ágoston-rendi szerzetesként megtanulta értékelni az imádságot és a zenét. Ismerte a gregoriánt, képzett énekes és lantos volt, és komponált polifon stílusban (Josquin nagy tisztelője volt). Tisztában volt a zene erejével és hivatásával. Így ír: „Isten Igéje után a zenét illeti a legfőbb dicsőség. Ő az emberi érzelmek úrnője és kormányzója..., aki irányítja az embereket, és sokszor magával ragadja őket. Ha vigasztalni akarsz azt, aki szomorú, megfélemleni, aki léha, bátorítani a csüggedőt, szerénnyé tenni a gőgöst, lecsendesíteni a szenvedélytől izzót vagy megbékíteni a gyűlölködőt...: mi lenne hatékonyabb eszköz minderre, mint a zene?” A zene hatékonysága mellett Luther a jó zenének az ifjúság nevelésében betöltött szerepének fontosságát is felismerte. Láta, hogy a zene hatékonyan segíti az odaadás érzését, fokozza és emelkedetté teszi az istentiszteletet, tudta, hogy milyen fontos a keresztény nevelés s ebben a zene szerepe. Szerinte a fiatalokat rá lehet venni, hogy elforduljanak a rossz asszociációkat keltő zenétől, ha megismertetik őket egy egészségesebb, épületesebb zenével.

A zene hármass rendeltetésű. Szalkai László (1475–1526), a későbbi esztergomi érsek iskolai jegyzetében (a Szalkai-kódexben) ezt olvassuk: „A zene első céljának az Isten dicsérete nevezhető.” A jó zene kapcsolatba hoz a természetfölöttivel, fogékonná tesz a lelki értékekre, végső soron: fogékonná tesz Istenre. Továbbá: „Maga a világ is valamiképpen a zenei mozgás harmóniarendje szerint forog”, tehát a rendezett kozmosz szépségét élhetjük át általa. De a zene nemcsak tükrözi a rendet, hanem az emberben létre is hozza azt. Nem csak azért fontos, mert összekapcsol a teremtett világ harmóniájával, hanem mert emberalakító.

„Énekeljétek az Úrnak!” – mert a zene, az ének az emberhez mélyen hozzátartozik, s a Krisztusban örvenedő keresztény ember sajátos, jellemző megnyilvánulása. Ezért buzdít szent Pál: „Egymás közt énekeljétek zsoltárt, himnuszt és szent énekeket, énekeljétek és ujjongjatok az Úrnak!” (Ef 5,19)

ifj. Sapszon Ferenc

A gyülekezetünk presbiterait bemutató sorozatban ezúttal Nádai Zoltán és Nádasi Gyuláné következik a névsorban.

NÁDAI ZOLTÁN

Mikor kerültek Szentendrére, és milyen evangélikus gyökerekkel rendelkezel?

2003 őszén költöztünk Szentendrére, korábban Budán laktunk és a Budavári evangélikus gyülekezetbe jártunk. Anyai dédnagyapám evangélikus lelkész volt. Jőmagam a Deák téri gyülekezetben konfirmáltam. Szentendrére költözésünk után Novotny Dániel lelkész úr kérésére vállaltam el a presbiteri tisztséget.

Feleségeddel orvosok vagytok, így adódik a kérdés: mi a véleményed a lelki egészségről?

Van egy szólás: „ép testben ép lélek”. Ez fordítva is igaz. A betegségek nagy része pszichoszomatikus, azaz a lelkünket érintő negatív hatások testünkre is kivetülnek. Ezért rendkívül fontos az ember lelki békéje. Azt tapasztalom, hogy a hívő emberek gyorsabban „kerülnek ki a gödörből”, mert van kihez fordulniuk, bízhatnak a keresztény tanítások és Isten „gyógyító” erejében.

NÁDASI GYULÁNÉ ZSUZSA

Nyíregyházról származol, ahol az egyházkerületünk legnagyobb gyülekezeete található. Milyen meghatározó élményeket hoztál onnan?

Nyírszőlősen születtem és nőttem fel, de ez ma már valóban Nyíregyháza része. A helyi közösség kis templomába jártunk, nagy ünnepeken a városi nagytemplomba. Az egész családom, beleértve a férjemét is, evangélikus. Életünk szerves, meghatározó része volt a gyülekezet és az ott végzett munka.

Mikor kerültél Szentendrére?

Itt és Pesten is éltek rokonaink. Látogatásaink során megszerettük ezt a kisvárost, majd 1983-ban gondoltunk egy merészet a férjemmel, és Szentendrére költöztünk.

Egy éve vagy presbiter. Melyek az első benyomásaid a testület működéséről?

Nagy öröm és megtiszteltetés volt számomra a presbiteri kinevezés. Fontos kérdésekben döntő testületbe kerültem. Jelenleg a három legfontosabb ügyünk az orgona, a temető és az óvoda kérdése. Jőmagam a gyermekfoglalkozások szervezésében, lebonyolításában veszek részt, így nyáron a kézműves táborban.

Az evangélikus óvoda igazán testhez álló feladat számodra, hiszen óvónő vagy.

Három gyermeked tinédzser korú. Mik a tanácsaid ezzel a korosztállyal kapcsolatban?

Nem hiszem, hogy van jó recept. Ha mégis tanácsot kellene adnom, azt mondanám, nagyon sok türelemre és törődésre van szükség. Az együttléteket próbáljuk megtölteni tartalommal. Feleségem a gyógyítást adta fel a gyerekek miatt, de nem bánta meg. A kisgyermekkorban megalapozott testi-lelki egyensúly egész életükre kihatással lesz.

Nagy biciklis vagy. Milyen nagyobb túrákon, versenyeken vettél részt?

Ez így nagyon hízelgő, de inkább csak sokat biciklizem. Első gyermekünk születésekor olyan sportot kerestünk, amit az egész család együtt csinálhat, ez volt a kerékpár. Nagyfiammal rendszeresen járjuk a hegyeket, tavaly egy nagy nemzetközi versenyen is részt vettünk, a Garda Maratonon. Most a Szilvásvárad Maratonra készülünk.

Mi a véleményed a presbiteri testület működéséről?

Nincs összehasonlításom más presbiteri testülettel, így inkább csak érzéseim vannak. Folyamatosan tele vagyunk feladatokkal, nincs üresjárat. Presbiteri üléseink gyakran elhúzódnak, ezért fontosnak tartanám, hogy már előre tájékozódjunk a problémákról, amit e-mailen lehetne jól megoldani. De ez még távolinak tűnik. Jó, hogy mindig megtaláljuk a közös nevezőt. Kívánom, hogy még sokáig tudjuk ilyen békében és eredményesen szolgálni gyülekezetünket!

Igen, ráadásul abban a Hétszínvirág óvodában, amely a reményeink szerint a Bach evangélikus zenei óvoda lesz. A megvalósíthatóságról tanulmányt is írtam a presbiteriumnak. A szakmai koncepció lényege szerint a nevelési módszerekben a zenei fejlesztés lesz a hangsúlyos. Ez nem csak azt jelenti, hogy fejlesztjük a gyermekek hangszerismeretét, koruknak megfelelő koncerteket hallgatnak, hanem a napi foglalkozások szerves része lesz a zene. Az arra fogékonyak és tehetségesek később zenei iskolába kerülhetnek Szentendrán, de a többi gyermek számára is mérhetetlen a haszon, mert a zene széppé teszi a lelket.

Nálatok volt tavaly az évadzáró presbiteri ülés. Hogy sikerült?

Istennek hála, nagyon jól. Majdnem minden presbiter eljött a párjával. Bógrácsolgtunk, beszélgettünk. Ilyen felhőtlen, vidám alkalmakra is szüksége van a testületnek.

Véleményed szerint városunk életében mennyire ismert, hogyan jelenik meg a gyülekezetünk?

Gyülekezetünk néhány száz családból áll, kicsi mag a városban és a környékén. De ez a kicsi mag egyrészt növekszik, másrészt egyre inkább összekovácsolódik. Az emberek ismerik és számon tartják egymást. Gondoljunk csak a nyugdíjasok „batyus” találkozóiira. Úgy vélem, hogy a többi egyház és a város vezetői is érzékelik és elismerik azt a pezsgést, változást, *ébredést*, ami nálunk megindult.

BABA–MAMA KÖR

Ha szerda délelőtt, akkor baba-mama kör a Szentendrei Evangélikus Templom gyülekezeti termében. Tavaly ősz óta először kéthetente, majd a sikerre való tekintettel hetente találkoztunk itt. Én akkor jöttem először, amikor kislányom négy hónapos volt, s megmondom őszintén, izgatott voltam, hogy a mindennapok monotonitásából kiszakadhatok és társaságba mehetek. Lelkészünk is nagyon készült az alkalomra, mert gyönyörű, színes gyerekparkot alakított ki, ahol temérdek játék várja a babákat, kávé, tea a mamákat. Ezek az együtt töltött alkalmak szerintem mindenki számára értékesek, hisz gyermekeink játszanak, ismerkednek egymással, zenét hallgatnak, hozzászoknak a közösségi léthez. Nekünk mamáknak pedig jó társaság, ahol eszmét cserélhetünk, tanácsot kérhetünk-adhatunk egymásnak. Nekem ez különösen fontos, hisz első gyermekes anyaként sok kétség, aggodalom, kérdés merül fel bennem, amelyekre itt megnyugtató válaszokat kaphatok. Alkalmaink kötetlenül telnek, játszunk, beszélgetünk, majd egy édesanya vezetésével mondókázunk, énekelünk együtt. Ez fejlesztő hatással van gyermekeinkre. Húsvétkor tojást festettünk és a jó idő beálltával szabadtéri programra is készülünk. Ezeknek az alkalmaknak a hangulatát, lelkiségét gazdagítja, hogy lelkészünk gitárral kíséri az énekeinket. A gyerekek különös érdeklődéssel hallgatják a gitár hangját. És mivel Isten házában vagyunk, útravalót is kapunk. Igeolvasással és imádsággal búcsúznak egymástól. Ezek az alkalmak számomra nagyon értékesek, mert itt igazán fel tudok töltődni és Istenhez is közel érezhetem

magam. Kislányom azóta már majdnem egy éves, és bár elmondani még nem tudja, de ha megérkezünk a templomba, látom rajta, hogy felderül az arca és azonnal otthon érzi magát. Önfeledten játszik, és a maga szintjén kapcsolatot teremt a többi aprósággal. Úgy látom, hogy a többi mama és baba is hasonlóan érzi magát, és továbbra is számíthatunk egymás társaságára.

Ezúton is hívok minden édesanyát gyermekével szerda délelőtt 10 órától templomunk gyülekezeti termében, ha kellemes és tartalmas órát szeretnének eltölteni.

Seregi Sára

GYÜLEKEZETI KIRÁNDULÁS

A templom hirdetőabláira már kora tavasszal kikerült a következő hír: „Gyülekezeti kirándulást szervezünk a pilisszentkereszti szurdokba Kertész József nyugalmazott erdész vezetésével május 16-án.”

„Hogy lesz ebből kirándulás?” gondoltuk döbbenet, amikor áprilisban megláttuk vezetőnket két mankóval a hóna alatt. De úgy látszik, imáink eljutottak az Égbe, mert vezetőnk lába meggyógyult, s az addig esős, hideg idő is kellemesre fordult. Mehettünk!

Szombaton reggel a Paprikabíró utcai parkolóból indultunk: a bátrabbak biciklivel, a többség kocsival.

Bizony, nagyon sokan voltunk, közel hetvenen igényelték a szombat napi gyülekezeti közösséget: kicsi és nagyobb gyerekek, szülők és idősebbek, de mindenki vidám volt és szerető szívű. Egy barátságos, erdőszéli tisztáson táboroztunk le a Dera-patak közelében. A lányok és asszonyok segítettek kicsit a Főríz házaspárnak a zöldségtisztításban. Ők azt vállalták ugyanis, hogy amíg mi a környéken túrázunk, ők majd bográcspan megfőzik a gulyást.

Egy rövid, de szép áhítat és közösen elmondott ima

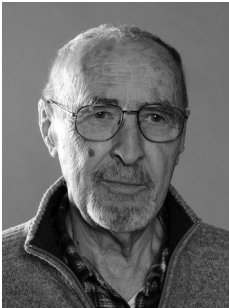
és ének után elindultunk a szurdokban. Szép volt a táj, jó volt a levegő, érdekes az „előadás”, és a kis csapat vidáman gyalogolt. Pilisszentkereszten egy kora-középkori ciszterci kolostor köveiből összeállított kőtárat mutatott be nekünk az ottani katolikus pap, majd a kolostor romjait is megnéztük. Itt még a Himnuszt is elénekeltük. A visszaúton a „gerincen” már korgott a gyomrunk, és a tájban való gyönyörködés mellett titkon az ebéden járt az eszünk. Amiben aztán nem is kellett csalatkoznunk: a gulyás után süti, gyümölcs, kávé következett.

De, hogy nehogy elszundikáljunk a túra és a jó ebéd után, lelkészünk 6 csapatot állított össze a társaságból, és kezdődött a vetélkedő, amelynek kérdései a kirándulással, az evangélikussággal és templomunkkal voltak kapcsolatosak. A vetélkedő alatt a hangulat elérte csúcspontját. A nyertesek Koren Lujzi gyönyörű mézeskalácsait kapták.

Nehezen indultunk haza. Jó volt együtt lenni. Áldás volt együttlétünkön. Köszönjük!

Pucher Gabriella

INTERJÚ GY. MOLNÁR ISTVÁN FESTŐMŰVÉSSZEL

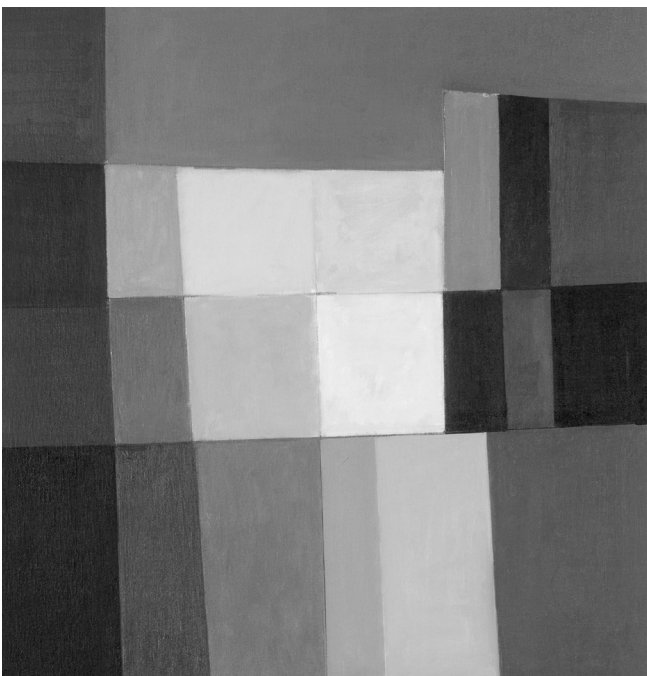

István bácsi, mesélj a felmenőidről! Tulajdonképpen parasztcsaládból származom. Anyai nagyapám belevágott egy nagy bizniszbe, egy nagy 100 köbös földről volt szó. Gondolta, hogy a gyerekeinek milyen jó lesz. De sajnos a 30-as évek vége felé, a gazdasági bajok idején elárverezték mindenét. Semmi se maradt. Apám felsőipari iskolán

tanult Szegeden. Ő már nem volt parasztember. Lajos bátyám sem, aki tanító volt. A többiek, azok a mezőgazdasággal foglalkoztak. Apám feljött Pestre, és itt a Gammában dolgozott mint műszaki tisztviselő. Nagyon szép polgári élet indult el itt a mi számunkra. De hát néhány évre rá hirtelen meghalt, és ez bizony megváltoztatott mindent. Hazaköltöztünk Kunhegyesre. Ott anyánk hivatali munkát talált, mi pedig gimnáziumba jártunk. Jó tanulók voltunk. A kisújszállási református templomban konfirmáltunk.

Miért lettél festő?

Már rajzoltam gimnazista koromban is. Bár nem voltam nagyon felkészült, elmentem felvételi vizsgára. Fel is vettek. Közben megtörtént '56. Nem tudom már hogyan, de kizártak a főiskoláról. Egy évig otthon dolgoztam és festettem, azzal a céllal, hogy beviszek képeket a főiskolára, hogy engem vegyenek vissza. Be is vittem. És akkor október elején mindenkit visszavettek, engem is. Így jött ki, hogy én ezt megúsztam. Engem csak a képzőművészet foglalkoztatott. Nem politizáltam soha. Utána sem. Mindezek után 1959-ben

diplomát szereztem Bernáth Aurél osztályában. A 60-as évektől elindult a forrongás a képzőművészetben. Először egy képcsarnoknak próbáltam festeni, nem nagyon ment. Elkezdtem grafikával foglalkozni. És akkor közben jött Hella, megnősültem.

Mondd el, hogy volt!

Bartl Jóska kitalálta, hogy Express ifjúsági társasutazással menjünk az NDK-ba. Halléban voltunk, és a tolmácsunk két lánnyal találkozott. Hella hozzájuk jött beszélgetni. Bartl Jóska megkértem, mondja meg, hogy hát én hazamegyek, megtanulok németül, és elveszem feleségül. Hazajöttem, s minden este bevágtam egy nyelvleckét. És ugye levelet kellett írni. Ez így ment pár hónapig. Én nem tudom, mikor kezdte komolyan venni. De aztán tavasszal eljött Magyarországra. Megegyeztünk, hogy megesküszünk. Igen ám, de nem kaptam útlevelet, mert akkor épült a fal. Eljött ő, és polgári házasságot kötöttünk. Akkoriban beindult a grafikával a szekér. Mikor Hella idejött, volt telefonom is, és tudtam németül. Ez a kultúrkapcsolatok intézetében számított valamit. A képeimet, főleg grafikát előszeretettel vitték kiállításra, külföldre is. Tehát a karrierem ívelt fölfelé.

A konfirmáció után mikor találoztál legközelebb a vallással, az egyházzal?

Már itt Szentendrén. 1969-ben költöztünk ide. Sok idő kimaradt. Akkoriban ez szinte természetes volt. Hella találta ki, hogy járjunk el a templomba. A barátnői kurátorok a reformátusoknál. Hát tényleg, menjünk el! Régen én is jártam templomba. El is mentünk minden vasárnap. Hella nem zavartatta magát, úrvacsorát is vett. Végül is őt megkeresztelték. De konfirmációig már nem jutott, a kommunizmus miatt. Na, és akkor megépült az evangélikus templom, majd jöttél te. És egyre inkább foglalkoztatott, hogy hát tényleg, Istennek lennie kell, hiszen nélküle hogyan tudna működni ez a világ. Van teológia is, lehet tanulni, de hogy hogyan kellene élni, lényegében az a kérdés. Valahogy úgy, hogy az a Teremtőt dicsérje. Egy teológusnak, akinek ez a foglalkozása, hivatása, másként merül ez fel. De a nép keveset foglalkozik teológiával. És nekem hétköznapi kellene úgy viselkednem, élnem, dolgoznom, hogy az a Teremtőt dicsérje.

Próbáltad már?

Végeredményben mindig ezt próbálom. De még mindig nem tudom, hogy mit kéne csinálni. Hát ezt tudom csinálni, ehhez kaptam talentumot. De épp itt a bökkenő, hogy talentumot kaptam. És ezzel el kell számolni.

Azt lehet mondani, hogy a festészet az életed, ez a legfontosabb neked?

Nem tudok mást csinálni. De hogy a legfontosabb, az nem olyan biztos, mert a család is nagyon fontos. Nem tudom ezeket sorrendbe állítani. Végül is a természet

rendje az, hogy az emberek megfogják egymás kezét, egy férfi meg egy nő, és lesz nekik gyerekük. Ez az örök teremtés, vagy nem tudom micsoda. De ehhez képest a képek... Hát jó, lehet belőlük kiállítás csinálni, lehet velük pénzt keresni, meg sok mindent csinálni, de azért az a kicsi, aki ott visong, a hét unokám egyike, az fontosabb. Meg fogod ezt te is tudni, reméljük minél hamarább. És most nem viccelődni akarok, mert ez komoly dolog, mert hát az a teremtés.

A festészeted és a hited nem kapcsolódik össze. Igaz? Sosem volt téma, nem is próbáltad megfogalmazni, megfesteni?

Nem tudom, hogy miért. A régi korokban, főleg a reneszánsz idején a képzőművészet fő témája egyházi, vallási jellegű volt, de akkor sem csak az, például Gattamelata egy zsoldos hadvezér volt. Nem tudom, nekem sosem alakult úgy, hogy egyházi témát fessek. Talán ha Szőnyihez jártam volna a freskótanszékre, akkor lehet, de akkor meg hova tennénk. Nem megy ma már, nem. És valahogy nem is tudtam megbarátkozni nagyon az egyházi témákkal.

És az életről mit gondolsz, István bácsi?

Hát nem tudom, mit gondoljak az életről. Az életben az embernek valamit kell csinálnia kell, mindvégig. Valamikor minden szakma rendkívül igényes volt. Gondolj csak Wartburg várában a mennyezetre. Azt iparosok, asztalosok csinálták. Hogy ki van az faragva! És mindenki büszke is volt a szakmájára, hogy azt tudja, megtanulta. Az az asztal, amin Luther Márton írt

Wartburg várában, az egy remekmű! Ma már nem csinálnak ilyeneket. Más szerszámokkal is dolgoznak, gépekkel főképpen. Volt egy asztalos Kunhegyesen. Ő a társaival fiatal korában Bánhalmán – egy nagy birtokon – fekete tölgyfából készített berendezést. Vasgálicba áztatták a fát, hogy fekete legyen, ilyen igényes munkákat csináltak. Ma ez nincs. Mindent gép csinál. Nem tudom, minden úgy elközönségesedett.

Vissza tud oda találni az ember?

Nem hiszem, legalábbis én nem tudom elképzelni. Ma másról van szó. Arra jó ez a világ, hogy egyre többet termeljenek, és egyre többet pusztítsanak el. Hát mert először meg kell termelni egy csomó mindent, de azt rögtön el kell pusztítani, mert akkor nem lehet újat termelni helyette. Ez nonszensz. Nem jó ez a világ.

Tudom, hogy fontos neked a közösség, de azért mégis egy zárt világban élsz. Hogy jön össze ez a kettő?

Ó, nagyon jó, hogy van, és ragaszkodom a gyülekezethez. Ott jól érzem magam, otthon érzem magam. És egyenként a gyülekezet tagjai iránt is így érzek. A templomunkat viszont nem szeretem, az nem templom. A templom nem olyan, mint a miénk. De hát ez van. Oda járok. De végül is a gyülekezet fontosabb nekem, és azért járok oda.

Az istentiszteleten mi a fontos neked?

Nem tudom, attól vasárnap a vasárnap.

Szentendre, 2009. május 5.

Horváth-Hegyi Olivér

VÁLSÁGBAN

„Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam...” (Zsolt 118,5)

Nem vagyok közgazdász. Lelkész vagyok. A lelkész „verbi Dei minister”, azaz Isten igéjének szolgája. Vagyis az ő felelőssége, hogy megszólaltassa az ige oldaláról fölmerülő kérdéseket. Az ember felelős lény – Isten ilyenek teremtette. Felelnie kell Isten kérdéseire: a rábízottakat műveli-e, őrzi-e, szereti-e... Ezért kell nekem is beszélnem a válságról.

A válság általános. Nem csak gazdasági, pénzügyi, hanem erkölcsi, bizalmi és még ki tudja hányféle... Tehát válság van. Kezeljük. Azaz – úgy véljük – kézben tartjuk.

Másokat teszünk felelőssé a kialakult helyzetért, és vagy a problémán teljesen kívül álló megmentő, vagy a kibic szerepébe bújunk. Kevesen fogalmazunk első személyben: rajtam is múltott. Nemigen vesszük magunkra a felelősséget. Élünk a kapott lehetőségekkel, esetleg morgunk, hogy elvesznek tőlünk ezt-azt. De a dolgok történnek velünk! A válságnak nincs cselekvő alanya, csak passzív szenvedői.

Vajon a passzívum mögött – mint megannyiszor az igében – nem Istent kell-e sejtenünk? Nem az történik-e, hogy nem mi kezeljük a válságot, hanem Isten kezel minket a válsággal? Ami a válságban fáj, nem valamilyen

mélyebb okra vezethető vissza? Isten népének az életében hullámhegyek és völgyek váltakoztak aszerint, hogy mennyire élt a kapcsolat Urukkal. Ezért – a szeretet elsősegélyszerű mentő mozdulatai mellett – feladatunkat leginkább abban látom, hogy „nyomorúságunkban az Úrhoz kiáltunk” –, ahogyan a próféták tették, azok nevében és azokért is, akik ezt nem teszik.

Hát nem betegség az, hogy éppen a „keresztyénközelinek” mondott nyugati világ – magunkat is ide sorolva – jólétben él, miközben az emberiség nagyobb fele éhez és nyomorog? Nem tudom, hogy a megoldásból mennyi járul az „egyszerű emberre”. De a kérdés nem hogy nyugodni: vajon mit mondunk, ha megkérdezik tőlünk: Hol van a te testvéred?

Szertefoszlott az álom – kicsiben és nagyban egyaránt –, hogy a növekvő jólét a lemaradtak számára is emelkedő életszínvonalat biztosít. A szakadék egyértelműen mélyül.

Amikor tehát élünk az 50. zsoltár bátorításával, és segítségül hívjuk az Urat, készüljünk föl arra, hogy nem veszi el a nehézségeket addig, amíg általuk meg nem gyógyít.

Szolnok, 2009. június 7.

Győri Péter Benjámin

Dunakanyari Evangélikus Élet

ELÉRHETŐSÉGEINK

Lelkészi Hivatal, templom

2000 Szentendre, Bükkös part 2.
Tel.: 06 26 303 459
szentendre@lutheran.hu
http://szentendre.lutheran.hu/

Lelkész: Horváth-Hegyí Olivér

Tel.: 06 20 824 27 89
oliver.horvath-hegyi@lutheran.hu

Felügyelő: Seregini Székács Csilla

Tel.: 06 26 311 661

Gondnok, pénztáros: Koren Tamás

Tel.: 06 20 824 36 98

RENDSZERES ALKALMAINK

ISTENTISZTELETEK

SZENTENDRE vasárnap 10.00 óra
(minden hónap első vasárnapján
úrvacsorai istentisztelet)

POMÁZ (Református gyülekezeti
terem, Hősök tere 1.) minden
hónap első és harmadik
vasárnapján 8.30

LEÁNYFALU (Református Szeretet-
otthon, Szent Imre herceg u.1.) min-
den hónap harmadik vasárnapján
17.00 óra

GYERMEK-ISTENTISZTELET

SZENTENDRE – minden hónap má-
sodik és negyedik vasárnapján 16.00

PRESBITERI ÜLÉS

Minden páratlan hónap első
csütörtökén 18.00

GYÜLEKEZETI NAPTÁR

Június 14. (vasárnap)

Tanévzáró istentisztelet, grillezés a
templom udvarán

Június 19. (péntek)

Munkaév záró presbiteri ülés ház-
társakkal, bográcsoszással

Június 29–július 4. (hétfő–szombat)

Egyházmegyei családi csendeshét
Piliscsabán

Július 9–12. (csütörtök–vasárnap)

Mika Lehtola, a finnországi Lappee
gyülekezet igazgatólelkészének látog-
gatása

Július 20–26. (hétfő–szombat)

Gyülekezeti bibliai kézműves nap-
közis tábor, helyben

Augusztus 23. (vasárnap)

Templomszentelési emlékűnnep

Augusztus 23–26. (vasárnap–szerda)
Ifjúsági biciklitúra sátrazással a
Szentendrei-szigeten

Augusztus 28–30. (péntek–vasárnap)

Munkaév-kezdő kórushétvége Szé-
csényben

Szeptember 5. (szombat)

Kihelyezett munkaév-kezdő presbi-
teri ülés Vácott

Szeptember 6. (vasárnap)

Tanévnyitó istentisztelet

Szeptember 12. (szombat)

Országos presbiteri találkozó Pest-
szenlőrincen

HÁZASSÁGOT KÖTÖTT

Koncsek Zsófia és Szalai Dezső,
Takács Rita és Bolyán Péter,
Szabó Hajnalka és Ráth Krisztián

EGYMONDATOS HÍREK

A Magyarországi Evangélikus Egy-
ház Gyűjteményi Tanácsa által kiírt
pályázaton egyházközségünk 65 000
forintot nyert anyakönyveink felújít-
ására.

Gyülekezetünk tavaly szeptember-
ben alakult énekkara első ízben vett
részét a Budai Egyházmegye kórusta-
lkozóján 2009. május 10-én, Cantate
vasárnapján a pesthidegkúti gyüle-
kezet templomában.

Testvérgyülekezeti kapcsolat létesít-
ését kezdeményeztük a finnországi

Lappee gyülekezettel és a kolozsvári
gyülekezettel.

Elkészült az evangélikus temető (Hold
utca-Temető utca sarok) átépítési
terve.

A baba-mama kör félnapos, lovag-
lással egybekötött kiránduláson vett
részét a pomázi Magyar Várban 2009.
május 27-én.

EVANGÉLIKUS ÓVODA TERVE

Szentendre önkormányzata felajánlot-
ta a város Hétszínvirág óvodáját (Pan-
nónia utca) az evangélikus egyház
számára. Ezzel egy időben merült fel
az evangélikus zenei óvoda (Bach
óvoda) gondolata. Ez a szándékunk
töretlen, mely szerint óvodánk a
keresztény lelkiséggel összhangban a
zenei nevelésre tenné a hangsúlyt.
Mind az egyházzene, mind pedig a
népzene megismertetését és megsze-
rettetését fontosnak tartjuk. A pedagó-
giai program kidolgozásához szakmai
segítséget kapunk gyülekezetünk
evangélikus óvónőitől, zeneművészei-
től, tapasztalt zenepedagógusaitól.
A Szentendrei Hétszínvirág Tagóvoda
egyházi tulajdonba vételét és egy
evangélikus zenei óvoda létesítését
egyházközségünk presbitériuma, illet-
ve a 2009. június 7-én megtartott köz-
gyűlés egyhangúlag támogatta.

Előttünk áll tehát az óvoda alapításá-
ról szóló szándékunknak a Budai
Evangélikus Egyházmegye Közgyű-
lése, az Északi Evangélikus Egyház-
kerület Közgyűlése és a Magyaror-
szági Evangélikus Egyház Zsinata elé
terjesztése.

*Köszönjük mindazok támogatását, akik
adójuk 2 x 1 százalékát gyülekezetünk
alapítványának, illetve egyházunknak
ajánlották fel.*

Szentendrei Evangélikus Egyházköz-
ség bankszámlaszáma:

OTP 11742087-20000545

Rosa Lutheri Alapítvány adószáma:

18688849-1-13

bankszámlaszáma:

OTP 11742087-20072643

Ébredés®

Szerkesztőség:

Seregini Székács Csilla felügyelő,
Bereznai Péter, Opóczky László, Ságli Márta
Felelős kiadó: Horváth-Hegyí Olivér lelkész

2000 Szentendre, Bükkös part 2.

Tel.: 06 26 303 459

e-mail: szentendre@lutheran.hu

Megjelenik negyedévenként 500 példányban,
ingyenes terjesztésben.